

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Володимир Сінельников**, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: У 2022 році закінчив Київський національний університет культури і мистецтв та здобув кваліфікацію магістра за спеціальністю «Музичне мистецтво». Успішно виконав освітньо-наукову програму у галузі знань 03 «Гуманітарні науки» зі спеціальності 034 Культурологія у Київському національному університеті культури і мистецтв.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Київського національного університету культури і мистецтв Міністерства освіти і науки України, м. Київ від «26» червня 2026 року № 105-о, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради:

Ірина Петрова, доктор культурології, професор Київського національного університету культури і мистецтв.

Рецензентів:

Людмила Поліщук, кандидат культурології, професор, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля Київського національного університету культури і мистецтв;

Маргарита Скаженик, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв.

Офіційних опонентів:

Володимир Виткалов, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету;

Світлана Садовенко, доктор культурології, професор, професор кафедри музичного мистецтва Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, заслужений діяч мистецтв України.

на засіданні «13» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» **Володимиру Сінельникову** на підставі публічного захисту дисертації «Традиційна культура та міжетнічна комунікація національних спільнот півдня Житомирського Полісся: екосистемний підхід» за спеціальністю 034 «Культурологія».

Дисертацію виконано у Київському національному університеті культури і мистецтв Міністерства освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: **Андрій Фурдичко**, доктор мистецтвознавства, професор, Київський національний університет культури і мистецтв, завідувач кафедри естрадного співу.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою із дотриманням вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 (зі змінами).

У дисертації *вперше*:

- в українському культурологічному дискурсі обґрунтовано доцільність використання поняття «екосистемна парадигма традиційної культури» та екосистемного підходу для аналізу її функціонування в контексті міжетнічних комунікацій;
- здійснено комплексний аналіз міжетнічної взаємодії національних спільнот півдня Житомирського Полісся як чинника формування регіонального етнокультурного середовища;
- окреслено вплив міжетнічних контактів на трансформаційні процеси традиційної культури;
- визначено складові екосистемної парадигми традиційної культури та міжетнічної комунікації національних спільнот (суб'єктна, ціннісно-смілова, практико-діяльнісна, комунікативна, інституційна, середовищна (контекстуальна) та динамічно-трансформаційна);
- введено до наукового обігу нові фактичні матеріали щодо міжетнічної комунікації у повсякденних практиках, обрядовості та фольклорі національних спільнот зазначеного регіону;

уточнено та доповнено:

- розуміння міжетнічної взаємодії як важливого чинника функціонування культурної екосистеми регіону, уточнено специфіку регіонального виміру цих взаємодій;

- окреслено уявлення про взаємозв'язок етнокультурних контактів і формування локального культурного середовища;
- теоретично осмислено вплив міжетнічної взаємодії на збереження і трансформацію традиційної культури.

набули подальшого розвитку:

- дослідження соціокультурних процесів у середовищі національних спільнот України кінця ХХ – першої чверті ХХІ ст.;

Здобувач має 15 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 11 – праць апробаційного характеру. Усі наукові публікації є одноосібними:

1. Сінельніков В. І. Збереження історичної пам'яті як детермінанта культурно-мистецької діяльності національних спільнот Житомирщини. *Культурологічний альманах*. 2024. № 1. С. 384–390.

DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.49>

2. Сінельніков В. І. Щодо визначення дефініції «екосистема традиційної культури» (в контексті міжетнічних комунікацій національних спільнот України). *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 1. С. 414–421.

DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-58>

3. Сінельніков В. І. Міжетнічна комунікація національних спільнот як едифікатор формування екосистеми традиційної культури Житомирського Полісся. *Питання культурології*. 2025. Вип. 46. С. 214–230.

DOI: <https://doi.org/10.31866/2410-1311.46.2025.348600>

4. Сінельніков В. І. Національні громади Житомирського Полісся: історико-культурологічний огляд міжетнічної взаємодії в контексті екосистемного підходу. *Fine Art and Culture Studies*. 2025. № 5. С. 432–440.

DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-5-54>

5. Сінельніков В. І. Поховальна обрядовість старовірів Житомирщини та її музичне оформлення як артефакти традиційної екокультури регіону. *Молода музикологія – 2022: наука і практика* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених, м. Київ, 10–11 листоп. 2022 р. Київ, 2022. С. 90–93.

6. Сінельніков В. І. «Dom Polski» як осередок міжкультурної комунікації в поліетнічному просторі Житомирщини. *Актуальні проблеми сучасності. Молодіжна наука КНУКіМ – 2023* : матеріали Всеукр. звіт. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 24–25 листоп. 2023 р. Київ, 2023. С. 28–31.

7. Сінельніков В. І. Культурно-мистецьке життя національної спільноти поляків Житомирщини в контексті сучасних соціокультурних

практик. *Молода музикологія: наука і практика – 2023* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти та молодих вчених. Київ, 2023. С. 135–144.

8. Сінельніков В. І. Творчість аматорських вокальних колективів національних спільнот Житомирщини в контексті міжетнічної комунікації. *Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 26–27 квіт. 2023 р. Київ, 2023. С. 223–226.

9. Сінельніков В. І. Традиційна культура національних меншин Житомирського Полісся в контексті сучасних соціокультурних практик. *Актуальні питання, проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук у сучасному соціокультурному просторі* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 7–8 квіт. 2023 р. Київ, 2023. С. 313–318.

10. Сінельніков В. І. Культурно-історична акція «Захистимо пам'ять» на Житомирщині в контексті використання цифрових технологій в культурній індустрії. *Інформаційні технології в соціокультурній сфері, освіті та економіці* : Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і молодих учених, м. Київ, 24–25 квіт. 2024 р. Київ, 2024. С. 194–198.

11. Сінельніков В. І. Перші гімназії Житомира та їх роль у житті національних спільнот регіону (друга половина XIX – перша половина XX ст.). *Філософія культурно-мистецької освіти* : матеріали III Всеукр. наук. конф., м. Київ, 28 берез. 2024 р. Київ, 2024. С. 115–118.

12. Сінельніков В. І. Елементи екосистеми традиційної культури Житомирського Полісся в умовах міжетнічної комунікації. *Культура, мистецтво, креативність: виклики сучасності. Молодіжна наука 2025* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 26 листоп. 2025 р. Київ, 2025. С. 28–30.

13. Сінельніков В. І. Фольклор національних спільнот Житомирщини в контексті міжетнічних комунікацій: до питання збереження та ревіталізації загрожених культур. *Українське народознавство та мистецтвознавство в контексті сучасних суспільних змін (наукова конференція пам'яті академіка НАН України Ганни Скрипник)* : тези Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 16–17 верес. 2025 р. Київ, 2025. С. 230–233.

14. Сінельніков В. І. Музичний фольклор національних спільнот Житомирщини як об'єкт культурологічних досліджень. *Музика в діалозі з сучасністю: освітні, мистецтвознавчі, культурологічні студії* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 10–11 квіт. 2025 р. Київ, 2025. С. 27–30.

15. Сінельніков В. І. Екосистема традиційної культури національних спільнот Житомирщини в контексті питання збереження загроженої культурної спадщини в Україні. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку гуманітарних наук в умовах сучасних соціокультурних трансформацій* : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, м. Київ, 27–28 берез. 2026 р. Київ, 2026. С. 186–189.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Ірина Петрова, доктор культурології, професор, Київський національний університет культури і мистецтв. Оцінка позитивна, без зауважень.

Людмила Поліщук, кандидат культурології, професор, Київський національний університет культури і мистецтв, професор кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Автор переконливо обґрунтовує доцільність використання екосистемного підходу в культурологічному дослідженні, однак запропонована дефініція могла б бути ширше співвіднесена з існуючими міжнародними концепціями культурної екології, культурних екосистем та heritage studies. Це дозволило б чіткіше окреслити місце авторської концепції в сучасному світовому науковому дискурсі.

2. Дискусійним є питання меж впливу міжетнічної комунікації на трансформацію традиційної культури. У роботі міжетнічна взаємодія розглядається як один із ключових чинників формування культурної екосистеми регіону. Водночас окремі трансформаційні процеси можуть бути зумовлені не лише міжетнічними контактами, а й урбанізацією, модернізацією, освітніми змінами, міграційними процесами та глобалізаційними впливами, що потребувало б більш детального розмежування цих чинників.

3. У дисертації переважає позитивна інтерпретація міжетнічних взаємин. Попри згадки про асиміляційні процеси та окремі історичні конфлікти, автору варто було б більш ґрунтовно розглянути суперечності та кризові аспекти міжетнічної комунікації, які також впливали на розвиток культурного середовища регіону.

Маргарита Скаженик, кандидат мистецтвознавства, доцент, Київський національний університет культури і мистецтв, доцент кафедри музичного мистецтва. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Зауваження щодо географічного маркеру «південь Житомирського Полісся», який задекларовано в назві роботи. По-перше, немає достатньої конкретизації місцевостей, які входять у це визначення. По-друге, з тексту роботи поступово стає зрозумілим, що мова йде передовсім про традиції

поліетнічного населення південних районів Житомирської області. Але це вже не стільки Полісся, скільки порубіжжя кількох етнокультурних регіонів: насамперед східної Волині та північного Поділля, частково – Середнього Полісся.

2. У тексті недостатньо інформації про об'єм опрацьованого архівного матеріалу, хоча він входить до джерельної бази дослідження. На с. 28–30 автор детально називає села, дати власних виїздів, учасників збирацьких груп та імена респондентів, але при цьому відсутня інформація щодо змісту записаного фольклорного матеріалу або вона розкидана по сторінках роботи. Так само недостатньо інформації про архівні матеріали (у тому числі аудіо-записи) інших збирачів, які було залучено при написанні дисертації.

3. Дещо непропорційними виглядають підрозділи у другому розділі: 47 проти 17 сторінок. Аби їх збалансувати варто було характеристику культурної взаємодії між різними етнічними групами сконцентрувати у другому підрозділі.

4. Основне зауваження щодо другого розділу стосується фактичної відсутності характеристики етнокультури власне українського населення, хоча українці не просто становлять основу місцевого люду, вони є автохтонами на цій території. Якщо говорити про міжетнічні контакти, ці процеси не могли обійтися без української складової. Місцями автор вказує на впливи української обрядовості та пісенності на етнокультуру інших національних меншин (або на зворотні процеси), але більш-менш цілісної характеристики про життя і побут українців на сторінках роботи немає.

5. У третьому розділі автор неодноразово наголошує на ролі фольклорної спадщини, як одного з базових механізмів у збереженні етнічної самобутності. Але ревіталізація – це не просто сценічна просвітницька діяльність, яка є проявом поширеного в Європі та Україні ревайвл-руху (revival). Ревіталізація передбачає повернення, відродження фольклорних практик безпосередньо в побут носіїв самої традиції. Які конкретно фольклорні особливості, обряди або музичні жанри лишаються актуальними для кожної етнічної групи? Можливо, якісь фольклорні явища не переривалися або були заново відроджені?

6. Список використаних джерел за умови загальної наскрізної нумерації варто було б класифікувати на власне літературу та інші джерела (електронні ресурси, нормативно-правові документи, приватні архівні колекції тощо).

7. Додатки Б, В, Г виглядають як фотозвіт про польову пошукову роботу. Нумерація фотоматеріалів не відповідає їх кількості – часто під одним номером подається 2 фото і більше (до 6). Таким чином сукупно автором заявлено 72 світлини, хоча по факту їх 194. Всередині бракує логічності у викладі матеріалу: фольклорні експедиції, етнографічні фото, архітектура та інтер'єри,

архівні документи, фото реконструкції обрядів і архівні фото обрядів, меморіальні об'єкти – не мають чіткої послідовності за тематикою.

Володимир Виткалов, кандидат педагогічних наук, професор, Рівненський державний гуманітарний університет, завідувач кафедри івент-індустрій, культурології та музезнавства. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Можна було б більш оригінально дати назви розділам, уникаючи зайвих повторів низки термінів; у тексті є чимало технічних огріхів: близько/майже (якщо мова йде про кількісний показник); цей/той (коли мова йде про певний часовий простір); зал/зала, відноситься/належить, ніяк/жодним чином тощо.

2. Заслуговує на увагу авторська концепція «екосистемної парадигми традиційної культури», однак її евристичний потенціал міг би бути повніше розкритий шляхом ширшого зіставлення із сучасними зарубіжними культурологічними концепціями та моделями аналізу культурних систем.

3. Незважаючи на те, що дисертація містить значний емпіричний матеріал, окремі результати польових досліджень було б доцільно представити в узагальненому вигляді (формі таблиць, схем чи порівняльних моделей), що сприяло б кращій візуалізації отриманих результатів.

4. Окремі положення дисертації присвячені практичним рекомендаціям щодо збереження традиційної культури національних спільнот, могли б бути конкретизовані через визначення механізмів їх упровадження в діяльність культурно-освітніх установ та органів місцевого самоврядування.

5. У Розділі III дисертації ґрунтовно проаналізовано сучасні загрози збереженню традиційної культури національних спільнот. Водночас було б доцільно чіткіше диференціювати вплив окремих чинників (глобалізації, урбанізації, демографічних змін та воєнних викликів), визначивши ступінь їх впливу на різні складові традиційної культури національних спільнот.

Світлана Садовенко, доктор культурології, професор, Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, професор кафедри музичного мистецтва, заслужений діяч мистецтв України. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1. Одним із центральних понять дисертації є «екосистемна парадигма традиційної культури». Автор переконливо обґрунтовує доцільність використання цього поняття для аналізу міжетнічних комунікацій та культурних процесів у поліетнічному середовищі. Водночас дискусійним залишається питання щодо співвідношення запропонованої дефініції з уже усталеними в культурології та етнології концептами культурного простору, культурного середовища, культурного ландшафту, етнокультурної системи та соціокультурної мережі. Робота виграла б від ширшого порівняльного аналізу

цих категорій та більш чіткого визначення меж застосування екосистемного підходу.

2. У дисертації значна увага приділена міжетнічним комунікаціям як системоутворювальному чиннику формування традиційної культури регіону. Разом із тим, потребує додаткового осмислення ступінь впливу окремих етнічних спільнот на формування регіональної культурної екосистеми. Більш детальне зіставлення інтенсивності міжетнічних контактів у різні історичні періоди дозволило б глибше простежити механізми культурної взаємодії, взаємовпливів та асиміляційних процесів.

3. Аналіз трансформаційних процесів у традиційній культурі охоплює тривалий хронологічний період – від ХІХ до першої чверті ХХІ століття. Водночас окремі історичні етапи, зокрема радянський період та пострадянські соціокультурні зміни, могли б бути розглянуті більш диференційовано з огляду на специфіку державної етнонаціональної політики, міграційних процесів та змін у механізмах культурної комунікації.

4. Автором переконливо доведено важливу роль міжетнічної комунікації у функціонуванні культурної екосистеми регіону. Разом із тим, поза межами детального аналізу залишаються окремі конфліктогенні аспекти міжетнічних взаємин, які також є складовою історичного розвитку поліетнічних територій. Залучення такого аспекту могло б надати дослідженню додаткової аналітичної глибини та більш повно відобразити складність міжетнічних процесів.

Результати відкритого голосування:

«За» п'ять членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Володимиру Сінельникову** ступінь доктора філософії з галузі знань 03 «Гуманітарні науки» за спеціальністю 034 «Культурологія».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Ірина ПЕТРОВА